

SEVİNÇ ÖZARSLAN

Topkapı Sarayı'ndaki el yazmaları çürüyor

İslam tarihinin en değerli eserlerinin yer aldığı Topkapı Sarayı'ndaki 'El Yazmaları Kütüphanesi'nin durumu içler acısı. Aşağıdaki fotoğraflar 4 Aralık 2009'da çekildi, aradan üç buçuk yıl geçmesine rağmen eserlerle ilgili elle tutulur bir çalışma henüz yapılmadı. Topkapı Sarayı'nın arşivi iki bölümden oluşuyor. İlki; Osmanlı'dan kalan belgelerin yer aldığı belge arşivi, diğeri "El Yazmaları Kütüphanesi." Toplam 22 bin eserin yer aldığı arşivlerin tamamı çok kıymetli. Minyatürlerle süslenmiş 3 bin civarındaki el yazmaları var ki, onlar daha da değerli. Ama maalesef İslam tarihinin ve coğrafyasının en mutena varlıklarının yer aldığı saraydaki eserlerin durumunun iyi olmadığını gösteren fotoğraflar ortaya çıktı. Yanda ördüğünüz kareler inanılması zor ama Topkapı Sarayı Silahtarağa Ocağı Koğuşu'nda 4 Aralık 2009'da çekildi.

8 Aralık 2009'da İl Kültür Müdürlüğü'ne iletilen tutanakta eserlerin bu hale nasıl geldiği şöyle ifade ediliyor: "Topkapı Sarayı Müzesi Müdürlüğü bünyesindeki Yazma Eser Kütüphanesi restorasyon amacıyla uzun süredir kapalı olup söz konusu kütüphaneye ait eserler müzedeki Hazine Koğuşu adlı bölümde koliler içinde muhafaza edilmektedir. Yazma Eser Kütüphanesi'ne ait bu eserlerden basma niteliğinde olanlar bir süredir müze bünyesindeki Yeni Kütüphane'ye nakledilmektedir. 4 Aralık 2009 Cuma günü saat 11.00 civarında söz konusu nakil işleminin devam ettiği esnada basma eserlerin muhafaza edildiği kolilerden yere temas etmiş olanlarından bazılarının rutubetten etkilendiği ve koli içindeki eserlerin zarar ördüğü Güvenlik Görevlisi Ömer Gür tarafından tespit ve tarafımızca da teyit edilmiştir. Konu ivedilikle Yazma Eser Kütüphanesi zimmetlilerinden ve aynı zamanda vekâleten Müze Müdür Yardımcılığı görevini yürüten Gülendam Nakipoğlu'na bildirilmiştir. 7 Aralık 2009 Pazartesi günü söz konusu koliler Yazma Eser Kütüphanesi zimmetlilerinden Zeynep Akbaş'ın emriyle müze temizlik görevlileri tarafından bulundukları yerden kaldırılıp zarar ören eserler tamir edilmek için ayrılmıştır. Tamir edilmek üzere ayrılan eserlerin envanter kayıtları tutanak metnine yazılmak amacıyla Zeynep Akbaş'tan istenildiği halde tarafımıza bildirilmemiştir."

Hünkar Mescidi depo olarak kullanılmış

Sarayın içindeki Revan, Bağdat ve Harem gibi birkaç köşkten toplanan el yazması eserler, kütüphane binası olarak yapılan Enderun'un ortasındaki Ahmet Kütüphanesi'ne sığmayınca Hünkar Mescidi'ne yığılıyor. Sarayın içinde 10 mescit var, bunlardan biri merkez camii olarak bilinen Hünkar Mescidi. Padişah burada namaza katıldığı için mimari tarzı diğerlerinden farklı. Uzun yıllar bu mescit kitap deposu olarak kullanılıyor. Daha sonra restorasyon ve

iklimlendirme yapılmak üzere tamir ve bakıma alınıyor, eserler de Silahtarağa Ocağı Koğuşuna taşınıyor. Gördüğünüz fotoğraflar böyle esnada çekildi.

Sadece 1 restoratör var

Adının açıklanmasını istemeyen bir yetkiliden öğrendiğimize göre aradan üç buçuk yıl geçmesine rağmen kitapların derininde bir değişiklik yok. Sarayın halihazırda zaten bir restoratörü bulunuyor. O da kırma bir ay önce atandı.

Mesele sadece restorasyon, konservasyon değil. Türkiye'nin kültür varlıkları arasında en sembolik anlamı bulunan Topkapı Sarayı'nın arşivlerinin derininde olması... Bunu kadar belgelerin tasnif edilememesi, belgelerle birlikte el yazması kitapların dijitale aktarılamaması ve pek çok akademisyenin her fırsatta dile getirdiği gibi eserlerin araştırmacıların kullanımına açılmaması...

Topkapı Sarayı'ndaki el yazması eserleri, Süleymaniye El Yazması Kütüphanesi; Osmanlı belgelerini ise Başbakanlık Osmanlı Devlet Arşivleri, tasnif işlemlerini yapmak ve dijitalleştirmek üzere istemiş, kurumlar arasında protokol de imzalanmış. Fakat bu protokoller, 'hangi kurum bunların kullanma hakkını elde edecek' sorusunu nedeniyle hayata geçirilemiyor.

Arşivlerin derinliği ilgili iddiaları saray yetkililerine de sorduk, fakat onların anlattıkları da arşivlerde bir şeyin değişmediğini ortaya koyuyor. Sarayın, ilk avlısındaki Darphane-i Amire binasının, kütüphaneyi de içine alan araştırma laboratuvarı yapılacağına dair iyi niyetli bir fikir var, fakat ortada somut bir adım yok.

2013-07-29